

Ugovor o doživotnom izdržavanju je poništen na zahtev tužilaca kao zakonskih naslednika primaoca izdržavanja na osnovu odredbe čl. 203. Zakona o nasleđivanju, jer je ništav u smislu člana 103. Zakona o obligacionim odnosima. Ništav ugovor ne proizvodi nikakva pravna dejstva od samog početka pa nadalje, što sa gledišta ostvarenja njegovog cilja znači da takav ugovor nije ni nastao. Pošto je ugovor o doživotnom izdržavanju ništav i ne proizvodi pravno dejstvo od samog početka, to je pogrešan zaključak nižestepenih sudova da je u smislu člana 178. Zakona o nasleđivanju pismeno zaveštanje pred svedocima opozvano kasnijim zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju. Obzirom da je na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primenjeno materijalno pravo, to je Vrhovni sud preinačio nižestepene presude tako što je odbio tužbeni zahtev tužilaca kojim su tražili da se utvrdi da je zaključenjem ugovora o doživotnom izdržavanju opozvano pismeno zaveštanje pred svedocima.”

(Presuda Vrhovnog suda Srbije u Beogradu, Rev. 2155/05 od 28. IX 2005)

Praksa trgovinskih sudova

NEDOZVOLJENOST ŽALBE

Žalba nije dozvoljena protiv odluke-rešenja stečajnog veća kojim je odlučeno o prigovoru izlučnog poverioca izjavljenog protiv odluke stečajnog upravnika o podnetim izlučnim zahtevima.

Obrazloženje:

Prema članu 32. stav 1. Zakona o stečajnom postupku protiv rešenja se može izjaviti žalba stečajnom veću ukoliko je ovim zakonom određena apelaciona nadležnost stečajnog veća, odnosno drugostepenom sudu ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Izlučni poverilac je lice koje na osnovu svog stvarnog ili ličnog prava ima pravo da traži da se određena stvar izdvoji iz stečajne mase. Izlučni poverilac nije stečajni poverilac u smislu čl. 37. st. 2. Zakona o stečajnom postupku.

Članom 91. Zakona o stečajnom postupku je propisano da izlučni poverilac podnosi zahtev da mu se iz stečaja izluči stvar koja ne ulazi u stečajnu masu. Stavom 2. istog člana stečajni upravnik je dužan da u roku od 20 dana od dana prijema zahteva obavesti poverioca da li prihvata zahtev za izlučenje ili takav zahtev odbija i da precizira rok u kome će omogućiti povraćaj stvari izlučnom poveriocu. Stavom 4. istog člana propisano je da ako stečajni upravnik odbije da izluči stvar iz stečajne mase, protiv te odluke poverilac ima pravo prigovora stečajnom veću u roku od 5 dana od dana prijema obaveštenja od stečajnog upravnika. Ako stečajno veće ospori pravo na izlučenje, poverilac shodno stavu 5. istog člana svoje pravo može ostvariti u drugim sudskim postupcima.

Shodno iznetom, odluka stečajnog veća o prigovoru je odluka po pravnom leku na odluku-zaključak stečajnog upravnika, koja je doneta na osnovu ovlašćenja stečajnog veća iz čl. 11. st. 1. tačka 7. Zakona o stečajnom postupku.

Izjašnjenje stečajnog upravnika u vezi zahteva za izlučenje i rešenjem stečajnog veća po prigovoru uspostavljena je dvostepenost odlučivanja, pa bi žalba na navedeno rešenje predstavljala treći stepen odlučivanja po zahtevu poverioca.

Iz tih razloga žalba na navedeno rešenje nije dozvoljena, kao ni protiv drugih rešenja donetih u okviru apelacione nadležnosti stečajnog veća.

Stoga u rešenje stečajnog veća doneto po prigovoru izlučnog poverioca nije potrebno unositi pouku o pravnom leku, a ukoliko isti bude izjavljen sud će ga odbaciti kao nedozvoljen.

(Pravno shvatanje Višeg trgovinskog suda u Beogradu od 15. V 2006)

ISKLUČIVA MESNA NADLEŽNOST TRGOVINSKOG SUDA (ČL. 57. ZPP)

Za sve sporove koji su vezani za stečajnu masu i za stečajni postupak koji se sprovodi nad stečajnim dužnikom isključivo je mesno nadležan sud koji sprovodi stečajni postupak.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rešenjem prvostepeni sud se oglasio mesno nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari, s pozivom na odredbu čl. 41. st. 2. Zakona o parničnom postupku. Osnovano se žalbom tužioca ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo kada se oglasio mesno nenadležnim za postupanje u ovoj pravnoj stvari. Naime, nad pravnim prethodnikom tužioca "S" AD, rešenjem Trgovinskog suda u B. otvoren je stečajni postupak. Nakon prodaje dužika u stečaju kao pravnog lica, rešenjem istog suda St. 7035/02 od 10. VII 2003. godine, obustavljen je stečajni postupak u odnosu na stečajnog dužnika "S" AD u stečaju, a stečajni postupak nastavljen protiv stečajne mase.

Prema odredbi čl. 57. Zakona o parničnom postupku, za suđenje u sporovima koji nastaju u toku i povodom stečajnog postupka, isključivo je mesno nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji sprovodi stečajni postupak. Iz ove zakonske odredbe proizilazi da za sve sporove koji su vezani za stečajnu masu i za stečajni postupak koji se sprovodi nad stečajnim dužnikom isključivo je mesno nadležan sud koji sprovodi stečajni postupak. Kako u konkretnom slučaju Trgovinski sud u B. sprovodi stečajni postupak nad tužiocem, to nije bilo mesta za primenu čl. 41. st. 2. Zakona o parničnom postupku, jer odredba čl. 41. st. 2. istog Zakona reguliše opštu, a ne posebnu mesnu nadležnost koju propisuje čl. 57. istog Zakona za sprove koji nastaju u toku i povodom stečajnog postupka.

(Rešenje Višeg privrednog suda Pž. 1019/06 od 14. II 2006)

KORIŠĆENJE DOKAZA IZ DRUGE PARNICE (ČL. 8. ZPP)

Dokazi izvedeni u drugoj parnici mogu se ceniti samo ako stranke saglasno prihvate iste kao dokaze i u konkretnoj parnici iz razloga ekonomičnosti postupka.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama Zakona o parničnom postupku i opštim načelima istog postupka sud je dužan da u postupku razmotri i oceni sve izvedene dokaze i to pojedinačno kao i sve zajedno, ali se iz same činjenice da se postupak vodi između tačno opredeljenih stranaka i po opredeljenom zahtevu, u tom postupku mogu ceniti samo dokazi koji su u istom postupku kao dokazi izvedeni, a dokazi iz drugog postupka samo ako su parnične stranke izričito i nedvosmisleno prihvatile, u cilju ekonomičnosti postupka, kao dokaze i u konkretnoj parnici. Stoga je pogrešio prvostepeni sud čineći apsolutno bitnu povredu iz člana 361. st. 2. tačka 12. ZPP kada je prihvatio kao tačnu i utvrđenu činjenicu iz nalaza Komisije veštaka određeno u predmetu P. br. 4055/95 kao polaznu osnovu za rešenje odnosa među par-

ničnim strankama u ovom sporu rešavajući time prethodno pitanje na navedeni način. Sud je ovlašćen da prethodno pitanje samostalno reši sa dejstvom navedenog rešenja samo u konkretnoj parnici, ali ako mu je za to potrebno utvrđenje određenih činjenica, za utvrđenje istih mora da sprovede dokaze u konkretnom postupku i potom izvrši njihovu ocenu. Dokazi iz drugog postupka, u konkretnom slučaju nalaz Komisije veštaka, mogu se ceniti samo uz izričitu saglasnost stranaka jer time oni postaju dokazi i u konkretnoj parnici.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 11521/05 od 23. II 2006)

DOKAZI KOJI SE IZVODE U TOKU POSTUPKA (ČL. 7. ST. 3. ZPP)

Sud je u dokaznom postupku ograničen na izvođenje dokaza koji su same stranke predložile i sam po službenoj dužnosti ne određuje izvođenje dokaza koji nisu predloženi, osim izuzetno, ako smatra da se radi o nedozvoljenom raspolaganju stranaka.

Iz obrazloženja:

Kako je po stupanju na snagu novog Zakona o parničnom postupku (23. II 2005. godine) spor nastavljen po odredbama novog ZPP, to je shodno izmenama koje u parnični postupak unosi navedeni novi Zakon na strankama isključivi teret dokazivanja svojih navoda u toku parničnog postupka dostavljanjem dokaza ili predlaganjem dokaza koje je potrebno izvesti u toku postupka. Sud više nije dužan po službenoj dužnosti da utvrđuje materijalnu istinu određujući izvođenje i dokaza koje stranke nisu predložile, a koje sâm smatra za potrebne za utvrđivanje činjeničnog stanja, odnosno potpune materijalne istine. Naprotiv, sud se u pogledu dokaza koji će se izvesti kreće u okviru predloženih dokaza od strane stranaka, pa je stoga imajući u vidu nastavak ovog postupka po označenim odredbama novog ZPP pravilno prvostepeni sud u situaciji u kojoj nije obezbeđeno izvođenje novog veštačenja na sve sporne okolnosti, a sam punomoćnik tužioca je izjavio da je činjenično stanje dovoljno utvrđeno i da predlaže donošenje odluke na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, navedeno postupanje punomoćnika tretirao kao odustajanje od ranije predloženih dokaza izvođenja novog veštačenja i odluku doneo ocenom raspoloživih dokaza izvedenih u toku postupka. Iz navedenih razloga neosnovani su svi žalbeni navodi tužioca u pogledu apsolutno bitne povrede u toku prvostepenog postupka nesprovođenjem novog veštačenja na sporne okolnosti.

(Presuda Višeg privrednog suda Pž. 8228/05 od 20. X 2005)

UREDOST URUČENJA PISMENA PRAVNOM LICU

Uredna je dostava pismena koje je uručeno radniku zaposlenom u pravnom licu kome se izričito ne osporava ovlašćenje za prijem pismena.

Iz obrazloženja:

Na povratnici se nalazi potpis lica koje je primilo navedeni poziv za ročište i pečat samog tužioca što potvrđuje da je poziv uredno dostavljen radniku tužioca koji je čak i raspolagao pečatom i imao mogućnost upotrebe istog, a čije ovlašćenje za prijem pismena sam tužilac ne spori, što sve dokazuje da je tužilac na navedeno ročište uredno pozvan u skladu sa odredbama člana 128. st. 3. ZPP.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 12983/05 od 9. I 2006)

OBAVEZA SUDA DA ODLUČUJE O PROTIVPOTRAŽIVANJU TUŽENOG (ČL. 3. I ČL. 342. ST. 3. ZPP)

Navodi o postojanju protivpotraživanja moraju biti izneti u formi kompenzacionog prigovora ili kompenzacione protivtužbe da bi sud imao obavezu da o tim navodima raspravlja i odlučuje.

Iz obrazloženja:

Prema stanju u spisima predmet spora je tužiočev zahtev da se tuženi obaveže na izmirenje novčane obaveze na ime neplaćene cene uglja koju je tužilac tuženom isporučio. U toku postupka tuženi je osporavao da je navedeni ugalj čija se naplata cene tužbom traži primio od tužioca. Prvostepeni sud je navedene sporne činjenice od kojih zavisi pravilna primena materijalnog prava utvrđivao saslušanjem svedoka, pa je utvrdio da je tužilac tuženom isporučio ugalj čiju naplatu cene traži, čime je tužilac dokazao osnovanost svog zahteva za naplatu cene iste robe. U toku spora tuženi je osporavao i visinu tužiočevog potraživanja navodeći i ukazujući da on ima protivpotraživanje prema tužiocu i to u većem iznosu od onoga koji je tužilac opredelio svojim zahtevom, ali navedeno potraživanje nikada nije u formi kompenzacionog prigovora ili kompenzacione protivtužbe opredeljeno istakao, pa stoga i nije postojala obaveza suda da o istom odluči. Naime, sud shodno članu 3. st. 1. ZPP odlučuje u granicama zahteva koji su postavljeni u postupku, pa stoga samo ako tuženi svoje potraživanje prema tužiocu na koje ukazuje u toku spora formira kao kompenzacioni prigovor ili kompenzacionu protivtužbu sud ima obavezu da u smislu člana 342. st. 3. ZPP pored odluke o zahtevima koji se tiču glavne stvari i sporednih tražbina donese i odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi preboja.

Kako u konkretnoj parnici tuženi pored navoda da ima protivpotraživanje prema tužiocu nije isto istakao u formi kompenzacionog prigovora, odnosno kompenzacione protivtužbe, to o istima sud i nije mogao raspravljati niti donositi odluku, pa su stoga i takvi žalbeni navodi tuženog neosnovani.

(Presuda Višeg trgovinskog suda Pž. 14080/05 od 22. III 2006)

OPRAVDAVANJE IZOSTANKA SA ROČIŠTA (ČL. 296. ZPP)

Razloge i dokaze o opravdanosti izostanka sa ročišta stranke moraju dostaviti sudu pre održavanja ročišta, da bi sud na ročištu ocenio da li se radi o opravdanom ili neopravdanom izostanku. Ukoliko sud ne raspolaže dokazima o opravdanosti izostanka ili iz dostavljenih dokaza oceni da izostanak nije opravdan, a stranke su uredno pozvane, doneće rešenje da se tužba smatra povučenom u smislu čl. 296. st. 2. Zakona o parničnom postupku.

Iz obrazloženja:

Član 296. st. 2. ZPP propisuje: “Ako na ročištu za glavnu raspravu neopravdano izostanu i tuženi i tužilac, tužba se smatra povučenom”. To znači da stranke nakon prijema poziva moraju obavestiti sud da neće pristupiti na zakazano ročište i dostaviti dokaz o opravdanosti izostanka, koji će sud ceniti na ročištu i odlučiti da li se radi o opravdanom ili neopravdanom izostanku. Ukoliko na dan održavanja ročišta stranka nije dostavila dokaz kojim opravdava svoj izostanak, prvostepeni sud će utvrditi da izostanak nije opravdan i ukoliko su se stekli potrebni uslovi iz člana 296. st. 2. ZPP doneti rešenje kojim se smatra da je tužba povučena.

Pravdane izostanka i dostavljanje dokaza na okolnost opravdanosti izostanka nakon ročišta može biti samo razlog za podnošenje predloga za vraćanje u predašnje stanje. Postupajući po tom podnesku prvostepeni sud će oceniti da li postoje opravdani razlozi za izostanak i u skladu sa tim odlučiti o predlogu za vraćanje u predašnje stanje.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda XX Pž. 11989/2005 od 20. III 2006)

POSLEDICE USKRAĆIVANJA ZASTUPANJA USLED NEUREDNOG PUNOMOĆJA (ČL. 476. ZPP)

Ako punomoćnik uredno pozvanog tuženog na ročište pristupi bez urednog punomoćja i zbog toga mu bude uskraćeno pravo zastupanja, stekli su se uslovi za donošenje presude zbog izostanka – čl. 476. ZPP, jer su posledice u toj situaciji iste kao da tuženi nije pristupio na to ročište.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 476. ZPP presuda zbog izostanka može se doneti ako tuženi ne dođe na ročište za glavnu raspravu, a uredno je pozvan. U pogledu urednosti pozivanja tuženog nesporno je da je tuženi uredno pozvan. Kako je na ročište za tuženog pristupio punomoćnik koji nije imao uredno punomoćje, to je pravilno prvostepeni sud uskratio pravo zastupanja navedenom licu i smatrao da su u pogledu pristupanja na ročište ispunjeni uslovi iz člana 476. st. 1.

(Presuda Višeg trgovinskog suda Pž. 3278/06 od 14. II 2006)

NEMOGUĆNOST ODBACIVANJA TUŽBE KAO NEUREDNE ZBOG NEOZNAČAVANJA LIČNOG IMENA ZAKONSKOG ZASTUPNIKA (ČL. 100. ST. 2. I ČL. 482. ZPP)

Neoznačavanje ličnog imena zakonskog zastupnika ne čini tužbu neurednom, jer Zakon o parničnom postupku pojam zakonskog zastupnika poznaje samo u smislu oznake lica koja po zakonu zastupaju fizička lica, dok u pogledu zastupnika stranke u privrednim sporovima poznaje samo lice koje je upisano u registar kao ovlašćeno i koje označava kao statutarnog zastupnika, pa kako oznaka statutarnog zastupnika ne predstavlja obavezni element tužbe, tužba nije neuredna ukoliko ne sadrži navedeni element i sud ne može zbog toga odbaciti tužbu.

Iz obrazloženja:

Pobijanim rešenjem prvostepenog suda tužba tužioca sa predlogom za izdavanje privremene mere je odbačena zbog toga što inicijalni akt ne sadrži pored naziva firme i lična imena zakonskih zastupnika.

Tačno je da je odredbom čl. 100. st. 2. Zakona o parničnom postupku propisano da podnesci moraju biti razumljivi i moraju sadržavati sve ono što je potrebno da bi se po jima moglo postupiti. Oni naročito treba da sadrže: označenje suda, ime i prezime, naziv firme, prebivalište ili boravište, odnosno sedište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika ako ih imaju, predmet spora, sadržinu, izjavu i potpis podnosioca.

S tim u vezi, postavlja se pitanje da li termin “zakonski zastupnik” i “ovlašćeno lice” (statutarni zastupnik) preduzeća i drugih pravnih lica koja se upisuju u registar, su sinonimi po odredbama novog Zakona o parničnom postupku, jer je za-

kon razgraničio pojam zakonskog zastupnika od ovlašćenog lica iz čl. 482. kao statutarnog zastupnika preduzeća i drugog pravnog lica koje se upisuje u sudski registar ili privredni registar?

Odgovor na prednje pitanje je jednostavan. Zakonski zastupnik je zastupnik stranke – fizičkog lica koje nema parničnu sposobnost (čl. 75. Zakona o parničnom postupku), i to su roditelj ili staratelj tog lica. Ovaj termin, kao ni odredbe Zakona o parničnom postupku o zakonskom zastupniku se ne odnose na pravna lica, koja su poslovno i parnično sposobna i koja zastupa njihov statutarni zastupnik u smislu čl. 482. Zakona o parničnom postupku. Na tu razliku jasno ukazuju i odredbe čl. 482. 265. i čl. 361. Zakona o parničnom postupku, koje razlikuju zakonske zastupnike i zastupnike pravnih lica u pitanjima saslušanja stranke i povreda u zastupanju. Samo izuzetno, pravno lice može imati specifičnog zakonskog zastupnika, i to privremenog zastupnika iz čl. 79. Zakona o parničnom postupku.

Očigledno je da prvostepeni sud ovu razliku nije napravio.

Da ju je napravio, tužbu ne bi odbacio zbog toga što inicijalni akt ne sadrži pored naziva firme i lična imena zakonskih zastupnika.

Prema odredbi čl. 16. Zakona o privrednim društvima, sedište privrednog društva je mesto iz koga se upravlja poslovima društva. Sedište privrednog društva određuje se osnivačkim aktom i registruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata. Promena sedišta kao i bliže adrese (sastavnog elementa sedišta) upisuje se obavezno u registar i propisno objavljuje. Prema čl. 17. Zakona o privrednim društvima, poslovno ime je naziv pod kojim privredno društvo posluje. Poslovno ime privrednog društva ne može da bude zamenjivo sa poslovnim imenom drugog privrednog društva, niti da izaziva zabunu o privrednom društvu ili o njegovoj delatnosti.

U konkretnom slučaju inicijalni akt sadrži kako poslovno ime tuženog, tako i tužioca, kao i sedište kako tužioca tako i tuženog, pa nije bilo mesta da se prvostepeni sud pozove na odredbu iz čl. 100. st. 2. Zakona o parničnom postupku, a potom odbaci tužbu u smislu odredbe čl. 103. istog zakona.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 11438/05 od 24. X 2005)

POVLAČENJE TUŽBE I NEUREDNO ZASTUPANJE

U sporu male vrednosti tužba se smatra povučenom ukoliko tužilac nije pristupio na prvo ročište za glavnu raspravu ili na neko docnije ročište, na koje je uredno pozvan. Ako je na ročište pozvan punomoćnik tužioca koji nije dostavio punomoćje za zastupanje, ne može se smatrati da je nastupila fikcija povlačenja tužbe.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rešenjem Trgovinskog suda u N. S. konstatovano je da se tužba smatra povučenom.

Prema stanju u spisima prvostepeni sud na ročištu za glavnu raspravu 24. II 2005. godine nije dozvolio advokatu D. G. zastupanje tužioca na tom ročištu jer je na isto pristupio bez punomoćja, pa je na osnovu odredbe člana 475. Zakona o parničnom postupku doneo rešenje da se tužba smatra povučenom.

Članom 475. Zakona o parničnom postupku propisano je da ako tužilac ne dođe na prvo ročište za glavnu raspravu ili na neko docnije ročište, a uredno je pozvan, smatraće se da je povukao tužbu. Znači, da bi sud mogao da konstatuje da

se tužba smatra povučenom potrebno je da izostane sa prvog ročišta za glavnu raspravu ili kog docnijeg ročišta tužilac koji je bio uredno pozvan.

Iz stanja u spisima proizilazi da su advokati M. K. i D. G. podneli tužbu. Prema prijemnom pečatu prvostepenog suda advokati su uz tužbu podneli i dva priloga. Navedena dva priloga odnose se na dokaze uz tužbu, koji se nalaze u spisima predmeta, a ne i na punomoćje jer se isto ne nalazi u spisima predmeta uz tužbu. Advokati su podneli punomoćje tek uz žalbu izjavljenu protiv rešenja prvostepenog suda.

Kako je prema stanju u spisima na ročište od 24. II 2005. godine pozvan advokat M. K., koji u vreme prijema poziva nije bio punomoćnik tužioca, jer nije dostavio uredno punomoćje uz tužbu, to tužilac u konkretnom slučaju nije bio uredno pozvan na navedeno ročište u smislu odredbe člana 132. Zakona o parničnom postupku.

Shodno iznetom prvostepeni sud nije pravilno primenio odredbu člana 475. Zakona o parničnom postupku, jer je doneo rešenje da se tužba smatra povučenom iako tužilac nije bio uredno pozvan na ročište održano dana 24. II 2005. godine. Nepravilna primena odredbe člana 475. bila je od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, jer je pobijanim rešenjem okončan postupak iako za to nisu bili ispunjeni zakonom propisani uslovi.

(Iz rešenja Višeg trgovinskog suda, Pž. 6822/05 od 12. IX 2005)

NEODLUČIVANJE O KOMPENZACIONOM PRIGOVORU KAO BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA (ČL. 361. ST. 1. ZPP)

Propust suda da u izreci odluči o postojanju, odnosno nepostojanju potraživanja tuženog istaknutog u preboj, predstavlja bitnu povredu iz čl. 361. st. 1. Zakona o parničnom postupku koja utiče na donošenje zakonite i pravilne odluke o tužbenom zahtevu jer od postojanja, odnosno nepostojanja tog potraživanja zavisi i odluka da li je tužbeni zahtev osnovan ili nije.

Iz obrazloženja:

Predmet postavljenog tužbenog zahteva je bio dug po računima i na ime obračunate zatezne kamate, koja je obračunata na dug koji je plaćen, ali u docnji. U toku postupka tužilac je za plaćeni deo duga povukao tužbu, pa je zahtev konačno opredelio na isplatu obračunate kamate za period docnje, sa kamatom i na kamatu po zakonskim stopama na plaćene iznose glavnog duga od dospelosti do označenih dana isplate.

U toku prvostepenog postupka, odnosno u prigovoru izjavljenom protiv rešenja o izvršenju na osnovu verodostojne isprave, tuženi je istakao kompenzacioni prigovor u iznosu od 805.971,78 dinara na ime obračunate kamate po računima tuženog koje je tužilac plaćao u docnji. Od ovog prigovora do zaključenja glavne rasprave nije odustao. Prvostepeni sud o prigovoru istaknutom u preboj, u izreci pobijane presude nije odlučio, suprotno čl. 342. st. 3. ZPP, a od nepostojanja, odnosno postojanja potraživanja tuženog, istaknutog u preboj, zavisi i odluka o osnovanosti tužbenog zahteva. Naime, ukoliko takvo potraživanje postoji stekli bi se uslovi za preboj međusobno utvrđenih potraživanja stranaka i njihovo gašenje, pa bi za ugašeno potraživanje, odnosno njegov deo, tužbeni zahtev za isplatu bio neosnovan. Ovakav propust prvostepenog suda predstavlja bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 1. Zakona o parničnom postupku, koja je uticala na donošenje zakonite i pravilne odluke, pa je pobijana presuda morala biti uki-

nuta na osnovu čl. 376. istog zakona, a predmet vraćen prvostepenom sudu radi održavanja nove glavne rasprave.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 9878/05 od 23. II 2006)

ZAHTEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI (ČL. 491. ST. 1. ZPP)

O zahtevu za zaštitu zakonitosti podnetom po stupanju na snagu novog ZPP (23. II 2005) odlučuje se po pravilima novog ZPP, bez obzira što je ceo postupak vođen i okončan po ranije važećem ZPP.

Iz obrazloženja:

Prema prelaznim i završnim odredbama Zakona o parničnom postupku koji je stupio na snagu 23. II 2005. (član 491. st. 1. ZPP) ako je pre stupanja na snagu navedenog Zakona doneta prvostepena presuda ili rešenje kojim se postupak pred prvostepenim sudom okončava dalji postupak sprovede se po dosadašnjim propisima, a to znači prema ZPP koji je bio na snazi do 23. II 2005. Stavom 5. istog člana predviđeno je da o zahtevu za zaštitu zakonitosti koji je podignut pred nadležnim sudom do dana stupanja na snagu novog ZPP sud postupa po dosadašnjim pravilima pri rešavanju istog. To znači da o zahtevu za zaštitu zakonitosti podignutog posle stupanja na snagu novog ZPP sud rešava primenom odredaba novog ZPP.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 14107/05 od 15. III 2006)

FORMA ARBITRAŽNOG UGOVORA (ČL. 470. ZPP)

Arbitražni ugovor je punovažan samo ako je zaključen u pismenom obliku.

Iz obrazloženja:

Odredbe o pismenoj formi ugovora o arbitraži u jugoslovenskom pravu, a sada u pravu Srbije, sadržane su u Zakonu o parničnom postupku i Pravilniku STA.

Prema ovim aktima, arbitražni ugovor je punovažan samo ako je zaključen u pismenom obliku (čl. 470. ZPP). Pismena forma ispunjena je ne samo kada je arbitražni ugovor sadržan u jednoj ispravi koju su stranke potpisale, već i kada je sporazum postignut razmenom pisama, telegrama, teleksa ili drugih sredstava telekomunikacija koja omogućavaju pismeni dokaz o zaključenom ugovoru. Posebno je potrebno naglasiti jer se to odnosi na konkretni slučaj da ugovor o arbitraži je punovažno zaključen u pogledu forme i kada je sadržan u opštim uslovima za zaključenje pravnog posla (čl. 471. ZPP), odnosno ako su opšti uslovi sastavni deo osnovnog pravnog posla (Pravilnik, čl. 13. st. 3).

U konkretnom slučaju nije sporno da se Ugovor br. 21/8 od 17. X 1990. godine sastoji od više akata. Sam ugovor se u članu VI poziva na opšte uslove kreditiranja, koji predstavljaju separatan akt u kome je u tački 25. sadržana arbitražna klauzula.

Prema tome, uslov forme je u konkretnom slučaju u potpunosti ispunjen.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

TUMAČENJE ARBITRAŽNE KLAUZULE (ČL. 99–100. ZOO)

Tumačenje nejasne arbitražne klauzule, radi utvrđivanja zajedničke namere stranaka da spor povere arbitraži, najčešće se vrši uz primenu tzv. “principa korisnog efekta”.

Prilikom zaključenja ugovora dešava se da ugovorne strane, usled nepažnje, greške ili neupućenosti, arbitražu označe na pogrešan ili nedovoljno precizan način.

“Patološke” arbitražne klauzule predstavljaju čestu pojavu u međunarodnom poslovnom prometu i uzrok su brojnih nesporazuma i kontradiktornosti koje čine smetnje harmoničnom odeljenju arbitražnog suđenja. Ipak, po samoj logici stvari, nameće se zaključak da se ovakve mane arbitražnog ugovora više plod nepažnje ugovornih strana nego njihove volje upravljene na ograničenje arbitražne nadležnosti.

Pravna sudbina ovakvih klauzula zavisi od njihove interpretacije. Da li će jedna “patološka” klauzula doživeti svoje “ozdravljenje”, pitanje je na koje se može odgovoriti jedino utvrđivanjem prave volje stranaka koje su je zaključile.

Uporedno arbitražno pravo priklanja se opciji “spašavanja” arbitražnog ugovora onda kada se primenom pravila tumačenja utvrdi da je zajednička namera stranaka bila da spor povere arbitraži. U pokušaju iznalaženja takve namere u međunarodnom arbitražnom pravu najčešće se primenjuje tzv. “princip korisnog efekta”. Ovaj princip polazi od pravila da dvosmisleni odredbu ugovora treba shvatiti u smislu koji joj daje izvesno dejstvo, a ne u smislu koji joj ne daje nikakvo dejstvo.

Važno je ustanoviti da su stranke ovim ugovorom htele da izuzmu nadležnost državnog suda, što znači da se formira oboriva pretpostavka da je volja stranaka bila da sporni odnos rasprave pred arbitražom. Kao i druge ugovore i arbitražni ugovor treba tumačiti onako kako to odgovara volji stranaka i shvatanju poštenog prometa, budući da bi tumačenje *stricti iuris* nekada moglo biti suprotno zajedničkoj nameri stranaka “*animus contrahendi*”. U tom smislu, a pored “principa korisnog efekta”, treba primeniti i opšta pravila tumačenja ugovora koja predviđa obligaciono pravo. Iz sadržine same arbitražne klauzule u konkretnom slučaju sledi da je očigledno da su stranke htele da izuzmu nadležnost državnog suda, što znači da se formira oboriva pretpostavka da je volja stranaka bila da sporni odnos rasprave pred arbitražom. Kada se arbitražni ugovor, odnosno arbitražna klauzula tumači onako kako to odgovara volji stranaka, kao i shvatanju poštenog prometa, a polazeći od “principa korisnog efekta” i opštih pravila tumačenja ugovora, dolazi se do nedvosmislenog zaključka da su u konkretnom slučaju ugovarači postigli sporazum da se u krajnjem slučaju spor predaje na razmatranje arbitražnom sudu pri Trgovinsko-privrednoj komori zemlje u kojoj se nalazi sedište banke, a to je R. M. Na to upućuje sadržina arbitražne klauzule prema kojoj ukoliko se u roku od 3 meseca ne postigne arbitražni sporazum između strana, računajući od dana obraćanja strane koja namerava da se obrati arbitraži drugoj strani, rešavanje spora se predaje na razmatranje arbitražnom sudu pri Trgovinsko-privrednoj komori zemlje u kojoj se nalazi sedište banke.

Prema tome, pravilno je prvostepeni sud našao da u konkretnom slučaju postoji arbitražni sporazum i primenom “principa korisnog efekta” i tumačenja ugovora pravilno došao do zaključka da je ugovorena nadležnost arbitražnog suda pri Trgovinsko-privrednoj komori zemlje u kojoj se nalazi sedište banke, a to je R. M.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

ZAKLJUČENJE ARBITRAŽNOG UGOVORA PREKO ZASTUPNIKA (ČL. 41. I 42. ZAKONA O PREDUZEĆIMA)

Ako je zastupnik (ex lege ili na osnovu Statuta) ovlašćen da u ime preduzeća zaključuje ugovore i vrši druge pravne radnje bez ograničenja, ovlašćen je i za zaključivanje arbitražnog ugovora.

Kada je u pitanju ovlašćenje zaključenja arbitražnog ugovora, osnovno pitanje koje se javlja prilikom zaključenja arbitražnog ugovora preko zastupnika (zakonskog ili statutaranog) ili punomoćnika pravnog lica jeste pitanje prekoračenja ovlašćenja.

Prema jugoslovenskom Zakonu o preduzećima (čl. 41. i 42) koji je važio u to vreme, zastupnik (*ex lege* ili na osnovu Statuta) je ovlašćen da u ime preduzeća, a u granicama svojih ovlašćenja zaključuje ugovore i vrši druge pravne radnje. U tom smislu, ako zastupnik u granicama svojih ovlašćenja zaključi arbitražni ugovor, a zastupljeni neposredno postaje ugovorna strana takvog ugovora, te ga ugovorena nadležnost arbitraže obavezuje.

Kada je, pak, Opštim aktom pravnog lica određeno i u registar upisano da njegov zastupnik određene ugovore može zaključiti samo uz saglasnost organa upravljanja, saglasnost može biti data prethodno, istovremeno ili naknadno ako što drugo nije upisano u sudski registar (čl. 55. st. 1. ZOO). Sledstveno tome, ako zastupnik zaključi arbitražni ugovor bez saglasnosti zastupljenog, zastupljeni je u obavezi samo ukoliko odobri učinjeno prekoračenje (naknadna saglasnost). Kada zastupljeni u roku koji se prema redovnom toku stvari pretpostavlja odobri ovo prekoračenje, arbitražni ugovor je punovažan i proizvodi dejstvo od momenta zaključenja u smislu čl. 55. st. 3. ZOO. Nasuprot tome, ako saglasnost nije data, smatra se da ugovor o arbitraži nije ni zaključen (čl. 55. st. 4).

Činjenica savesnosti ima određenog uticaja na punovažnost pravnog posla samo u okviru prekoračenja ovlašćenja po vrsti i vrednosti pravnog posla. Naime, kada je druga strana savesna (što može biti samo u pogledu registrovanih internih ograničenja ovlašćenja), može odmah po saznanju za prekoračenje, ne čekajući da se zastupani u ugovoru izjasni, izjaviti da se ne smatra ugovorom vezanom (ZOO, čl. 87. st. 4).

Kada je u pitanju posebno punomoćje, da bi zaključio ugovor o arbitraži punomoćnik mora imati posebno ovlašćenje za svaki pojedini slučaj (ZOO, čl. 91. st. 4). Ovo punomoćje, u smislu čl. 90. istog Zakona, mora biti u pismenoj formi. U posebnom punomoćju treba da budu naznačeni svi bitni elementi arbitražnog ugovora, što znači da nije dovoljno samo ovlastiti punomoćnika da zaključi arbitražni ugovor. Punomoćnik kome je dato opšte (generalno) punomoćje mora imati posebno punomoćje za zaključenje arbitražnog ugovora, budući da “redovno poslovanje” ne podrazumeva i preduzimanje ovog pravnog posla.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

ARBITRAŽNI SPORAZUM ZAKLJUČEN PREKORAČENJEM OVLAŠĆENJA

Arbitražni sporazum zaključen protivno ograničenjima sadržanim u Statutu i osnivačkom aktu obavezuje pravno lice za čiji račun je zaključen i pored toga što je ograničenje upisano u registar.

Arbitražni sporazum zaključen protivno ograničenjima sadržanim u Statutu i osnivačkom aktu obavezuje pravno lice za čiji račun je zaključen i pored toga što je ograničenje upisano u sudski registar. Ovde je pozitivno pravo SCG bilo bitno različito od većine evropskih pravnih poredaka koji na ovakve slučajeve zastupanja pravnih lica po zakonu primenju teoriju o tzv. “prividnom punomoćju”. Uz ma-

nje razlike, prekoračenja ovlašćenja koje je učinio punomoćnik obavezuju vladavca, ukoliko je treće lice bilo u dobroj veri, odnosno kada je razumno moglo da veruje da je punomoćnik ovlašćen da obaveže principala arbitražnim sporazumom.

Naravno, za zaključenje arbitražnog sporazuma koji se može zaključiti i od strane punomoćnika zastupanog, neophodno je specijalno punomoćje dato za svaki pojedini slučaj. Generalno punomoćje za zaključenje svih pravnih poslova nije dovoljno. Takođe, punomoć zaključenja arbitražnog sporazuma mora da bude data u istoj onoj formi koja važi za arbitražni sporazum. Ukoliko punomoćnik prekorači granice svog ovlašćenja u vezi sa zaključenjem arbitražnog sporazuma, a kada su u pitanju pravna lica na koja se primenjuje režim Zakona o preduzećima, prekoračenje ovlašćenja punomoćnika ima dejstva prema trećim licima samo ukoliko je ono za njih znalo ili je, pak, moralo da zna. Zakon o preduzećima ovde, dakle, u potpunosti prihvata teoriju o prividnom punomoćju. Na kraju valja dodati da na punovažnost zaključenja arbitražnog sporazuma bilo putem zastupnika *ex lege* pravnog lica, bilo putem njihovog prokurista, odn. pomoćnika, nema uticaja činjenica da je pravni posao zaključen van okvira pravne sposobnosti pravnog lica punovažan ili, pak, ne. Ovakvo rešenje proizilazi iz principa autonomije arbitražnog sporazuma.

(Rešnje Višeg trgovinskog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

BLAGOVREMENOST PRIGOVORA NENADLEŽNOSTI SUDA

Tuženi mora na pripremnom ročištu ili na prvom ročištu za glavnu raspravu, ali pre upuštanja u raspravljanje u meritumu, istaći prigovor nenadležnosti državnog suda zbog ugovorene nadležnosti izbranog suda, da bi isti bio blagovremen, a što je uslov za njegovu ocenu od strane suda.

Iz obrazloženja:

Prema odredbi čl. 473. st. 1. ZPP ako su stranke za rešavanje određenog spora ugovorile nadležnost izbranog suda, sud kome je podnesena tužba u istom sporu i među istim strankama na prigovor tuženog oglasiće se nenadležnim, ukinuće sprovedene radnje u postupku i odbaciće tužbu. Prema stavu 2. istog člana prigovor iz stava 1. tog člana tuženi može staviti najdocnije na pripremnom ročištu, a ako se pripremno ročište ne održava onda na glavnoj raspravi pre nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari.

Jedan od osnovnih navoda žalbe tužioca jeste da takav prigovor trećetuženi nije stavio blagovremeno.

U slučaju da je tužba podneta državnom sudu u sporu za čije rešavanje je ugovorena nadležnost Arbitraže, sud se neće oglasiti *ex officio* nenadležnim i uputiti stranke na Arbitražu. Naprotiv, neophodan je prigovor tuženog. Ovakvo rešenje je u skladu sa osnovama arbitražnog sudovanja, odnosno sa autonomijom volje stranaka. Kako stranke svojom voljom mogu za zasnuju nadležnost Arbitraže, tako ove nadležnosti mogu saglasnim izjavama volje da se i odreknu. Ukoliko tužilac podnese tužbu državnom sudu, a ne ugovorenoj Arbitraži, on time prećutno stavlja van snage arbitražni sporazum. Isto važi i za tuženog koji ne izjavi na vreme, po pravilu pre nego što se upusti u raspravljanje o meritumu, prigovor nenadležnosti državnog suda.

Ovakvo rešenje sadrži član 473. st. 1. ZPP, gotovo svi međunarodni izvori normi o Arbitraži i većina savremenih nacionalnih zakonodavstava.

U konkretnom slučaju nije držano pripremno ročište, a na prvom ročištu za glavnu raspravu na dan 20. VI 2003. godine pre nego što se upustio u raspravu o meritumu, trećetuženi je istakao prigovor nenadležnosti državnog suda, ističući da je ugovorena arbitraža.

Prema tome, nasuprot navodima žalbe, prigovor trećetuženog je podnet blagovremeno u smislu odredaba čl. 473. ZPP.

(Rešenje Višeg privrednog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI ARBITRAŽNE KLAUZULE

U pozitivnom pravu Srbije nije isključena mogućnost da se državnom sudu podnese deklaratorna tužba radi utvrđenja ništavosti arbitražnog sporazuma.

Iz obrazloženja:

Pozitivno pravo u Srbiji ne predviđa izričito mogućnost da se državnom sudu podnese deklaratorna tužba radi utvrđenja da li je tačna tvrdnja tužioca da je arbitražni sporazum nepunovažan. Protiv mogućnosti da se dopusti deklaratorna tužba za utvrđenje da je arbitražni sporazum nepunovažan govore najpre pravno-politički razlozi. Treba dopustiti da se arbitražni proces okonča što je to pre moguće, a njegovu kontrolu bi trebalo limitirati samo na postupak poništaja, odnosno priznanja arbitražne odluke. Takođe, pravna sredstva protiv arbitražne odluke i uplitanje državnih sudova u arbitražni proces je limitirano, tako da ne bi trebalo dopustiti uplitanje državnih sudova u arbitražni proces onim sredstvima koja nisu izričito predviđena zakonom koji se primenjuje na arbitražni postupak. Najzad, mogućnost podnošenja deklaratorne tužbe za utvrđenje kolidirala bi sa pozitivnim dejstvom principa "kompetenz-kompetenz". Tim argumentima valja suprotstaviti argumente tužioca za podnošenje deklaratorne tužbe za utvrđenje ništavosti arbitražnog sporazuma koji bi se temeljili na opštem principu prava na tužbu, odnosno prava na sudsku zaštitu. Autonomijom volje stranaka dopušteno je da se derogira nadležnost državnog suda, ali njome se pravni subjekti ne mogu odreći onih prava kojima ne mogu slobodno da disponiraju.

Stoga, valjalo bi u pozitivnom pravu Srbije dopustiti mogućnost da se podnese tužba za utvrđenje da arbitražni sporazum ne postoji, odnosno da je ništav ili, pak, prestao ukoliko tužilac uspe da dokaže postojanje pravnog interesa za podnošenje takve tužbe. Postojanje pravnog interesa moglo bi se pretpostaviti u slučaju da već *prima facie* ne postoji punovažan arbitražni sporazum. Naime, pravni interes tužioca bio bi taj da se brzo i efikasno utvrdi da pravovaljanog arbitražnog sporazuma nema, kako bi svoje pravo na tužbu mogao da ostvari u postupku pred redovnim sudom. Sa druge strane, pak, ukoliko bi pitanje o postojanju i punovažnosti arbitražnog sporazuma bilo sporno, te naročito kada je zasnovana parnica povodom kondemnatorne tužbe pred arbitražom, ne bi moglo da se smatra da tužilac ima pravni interes da podnese deklaratornu tužbu državnom sudu. Pitanje postojanja i punovažnosti arbitražnog sporazuma ima se najpre raspraviti u postupku pred arbitražom.

U konkretnom slučaju prvostepeni sud je *prima facie* ocenio pitanje postojanja i punovažnosti arbitražnog ugovora, te se o tome decidno izjasnio, kao o pretходnom pitanju.

Takva mogućnost ocene postojanja i punovažnosti arbitražnog ugovora od strane državnog suda jeste dozvoljeni i najznačajniji izuzetak od principa nenadležnosti sudova za sporove predviđene arbitražnim ugovorom.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 13602/05 od 26. VI 2006)

Ukoliko je kupac nepokretnosti u trenutku kupovine već bio u državini kupljene nepokretnosti po drugom osnovu, on postaje vlasnik zaključenjem ugovora bez potrebe preuzimanja nepokretnosti.

Iz obrazloženja:

Prema iznetom, prema stanovištu ovog suda pravilno je prvostepeni sud zauzeo pravno stanovište da je u situaciji u kojoj je došlo do dvostruke prodaje navedenog poslovnog prostora i to prvi put od strane investitora tužiocu, a potom od strane "B. I." kome je investitor takođe prodao sporni poslovni prostor – umešaču za rešenje spora, odlučujuća činjenica savesnost stranaka, odnosno kupaca kao i koji od navedenih kupaca ima navedenu nepokretnost u državini. Pri tom je značajno imati u vidu da ukoliko je sam tužilac stekao državinu po bilo kom drugom osnovu na navedenim nepokretnostima nije neophodno da mu se ista nepokretnost ponovo predaje, već on samo od sticanja pravnog osnova zaključenjem ugovora o kupoprodaji pri konstataciji da je navedena nepokretnost već u njegovoj državini istu nastavlja da drži u drugom svojstvu, odnosno u svojstvu nosioca prava.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda Pž. 11521/05 od 23. II 2006)

**ODBACIVANJE NEDOZVOLJENOG PREDLOGA ZA IZVRŠENJE
ZBOG TRAŽENJA IZVRŠENJA NA OSNOVU ISPRAVE KOJA NIJE
VERODOSTOJNA ISPRAVA U SMISLU ČL. 36. ZAKONA
O IZVRŠNOM POSTUPKU**

Ukoliko je izvršni poverilac uz predlog za izvršenje priložio izvod iz poslovnih knjiga, sud će takav predlog odbaciti kao nedozvoljen, jer nije reč o verodostojnoj ispravi na osnovu koje se može tražiti neposredno izvršenje.

Iz obrazloženja:

Rešenjem Trgovinskog suda u N. Iv. 1708/05 od 23. V 2005. godine odbačen je predlog izvršnog poverioca za izvršenje na osnovu verodostojne isprave, kao nedozvoljen.

Prema stanju u spisima izvršni poverilac je 16. V 2005. godine podneo Trgovinskom sudu u N. predlog za izvršenje na osnovu verodostojne isprave, zabranom i prenosom potraživanja sa računa izvršnog dužnika, a na osnovu verodostojne isprave i to izvoda iz poslovnih knjiga.

Pravilno je prvostepeni sud primenio odredbu čl. 36. Zakona o izvršnom postupku kada je doneo ožalbeno rešenje.

Članom 36. Zakona o izvršnom postupku je predviđeno da izvršenje radi ostvarenja novčanog potraživanja određuje se i na osnovu verodostojne isprave, a u ovom članu je navedeno šta se sve smatra verodostojnom ispravom, između ostalog i izvod iz poslovnih knjiga, ali samo za cenu komunalnih usluga, isporuku vode, toplotne energije, odvoz smeća i slične usluge. Ovim članom je propisano da se fakturom-računom smatra i obračun kamate, isti nije priložen uz predlog za izvršenje u formi obračuna kamate.

Neosnovani su navodi žalbe izvršnog poverioca da je prvostepeni sud shodno čl. 28. Zakona o izvršnom postupku trebao da naloži zaključkom otklanjanje ovih nedostataka, a ovo iz razloga što predlog za izvršenje sadrži sve elemente propisane čl. 49. st. 1. Zakona o izvršnom postupku u vezi čl. 243. istog Zakona. Predlog za

izvršenje koji je podneo izvršni poverilac na osnovu verodostojne isprave je podnesak i ovaj predlog za izvršenje nije odbačen zato što je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati, kao rio podnesku, već je odbačen kao nedozvoljen zato što se traži izvršenje na osnovu verodostojne isprave, a kao verodostojnu ispravu izvršni poverilac je priložio izvod iz poslovnih knjiga.

Članom 36. Zakona o izvršnom postupku propisano je šta se smatra verodostojnom ispravom prema Zakonu o izvršnom postupku, a prema odredbi čl. 49. st. 2. istog Zakona uz predlog za izvršenje izvršni poverilac je dužan da priloži izvršnu ili verodostojnu ispravu u originalu ili overenoj kopiji i druge isprave kada je to ovim zakonom propisano. Odredba čl. 49. st. 2. Zakona o izvršnom postupku je imperativnog karaktera.

Prema tome, prvostepeni sud nije bio u obavezi shodno čl. 103. Zakona o izvršnom postupku koji se u ovom slučaju analogno primenjuje shodno čl. 27. Zakona o izvršnom postupku, da predlog za izvršenje na osnovu verodostojne isprave kao vrstu podneska vraća zaključkom izvršnom poveriocu na ispravku, jer se ne radi o nedostacima iz čl. 100. Zakona o parničnom postupku koje sadrži podnesak, već je ožalbeno rešenje doneto zato što je traženo izvršenje na osnovu isprave koja nije verodostojna isprava u smislu čl. 36. Zakona o izvršnom postupku.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda, Pž. 6207/05 od 22. VI 2005)

NEPOSTOJANJE LITISPENDENCIJE I PRESUĐENE STVARI U IZVRŠNOM POSTUPKU

Nema litispendencije ukoliko u postupku sprovođenja izvršenja teku dva paralelna postupka izvršenja po istoj izvršnoj ispravi, između istih stranaka, istim sredstvom izvršenja, na istom predmetu izvršenja, jer u slučaju namirenja potraživanja izvršnog poverioca po jednom pokrenutom postupku izvršenja, drugi izvršni postupak postaje bespredmetan.

U slučaju da je u sprovedenom postupku izvršenja izvršni poverilac namiren, u novom postupku po predlogu za izvršenje izvršni dužnik ne može isticati prigovor presuđene stvari, već u žalbi protiv novog rešenja o izvršenju da izvršno potraživanje više ne postoji.

Iz obrazloženja:

Pogrešan je pravni stav podnosilaca žalbe da u izvršnom postupku postoji prigovor presuđene stvari i litispendencije, jer po prirodi stvari kao parnična procesna pretpostavka litispendencija u postupku izvršenja uopšte ne dolazi u obzir. Parnični procesni odnos i izvršni procesni odnos se razlikuju ne samo po subjektima i strukturi, već i po tome kako nastaju, razvijaju se i prestaju i podnošenjem predloga za izvršenje ne pokreće se parnični postupak, već izvršni i ne zasniva se parnični procesni odnos da bi se moglo da se govori o toku parnice. Međutim, u toku izvršenja može se dogoditi da paralelno teku dva istovetna postupka izvršenja povodom iste izvršne isprave, pa kako ZIP izričito ne zabranjuje vođenje više postupaka izvršenja radi ostvarivanja istog izvršnog potraživanja, čak istim sredstvima izvršenja na istom predmetu izvršenja istaknuti prigovor litispendencije izvršnog dužnika je neosnovan, jer u postupku sprovođenja izvršenja, sam po sebi, u slučaju toka dva paralelna postupka izvršenja po istoj izvršnoj ispravi, između istih stranaka, istim sredstvom izvršenja na istom predmetu izvršenja u slučaju namirenja potraživanja izvršnog poverioca po jednom pokrenutom postupku izvrše-

nja, drugi izvršni postupak postaje bespredmetan. Međutim, u ovom konkretnom slučaju iz priložene dokumentacije proizilazi da je postupak izvršenja u predmetu I-761/03 pravosnažno okončan odbijanjem predloga za izvršenje u delu koji je predmet izvršenja u ovom postupku, jer je u tom predmetu prvostepeni sud opravdano smatrao da ne može dozvoliti prinudno izvršenje prenosom vlasništva na merkantilnoj pšenici izvršnog dužnika koja se po osnovu privremene mere obezbeđenja nenovčanog potraživanja izvršnog poverioca nalazila kod izvršnog poverioca, a bez izričite saglasnosti izvršnog dužnika.

U pogledu prigovora presuđene stvari, rešenje o izvršenju je nesumnjivo meritorna odluka kojom se odlučuje o osnovanosti predloga za izvršenje. Donošenjem rešenja o izvršenju stvara se procesnopravni odnos radi ostvarenja izvršnog potraživanja izvršnog poverioca prinudnim putem, odnosno otvara se mogućnost za sprovođenje izvršenja i definitivno namirenje izvršnog poverioca uz upotrebu prinude, ali se ne garantuje i uspeh u tome, pa čim se okonča postupak izvršenja na koji se rešenje o izvršenju odnosi, ono nema značaj ni dejstvo bez obzira da li je izvršenje bilo uspešno ili ne, pa ukoliko postupak izvršenja nije okončan ostvarivanjem izvršnog potraživanja izvršnog poverioca, jer iz različitih razloga nije sprovedeno rešenje o izvršenju, ne mož se govoriti o presuđenoj stvari, pa zbog toga sve dok materijalnopravno ovlašćenje izvršnog poverioca egzistira iako raniji postupak izvršenja nije dao rezultate ili je obustavljen, dopušteno je podnošenje predloga za izvršenje u neograničenom broju puta. U slučaju da je u prethodno sprovedenom postupku izvršenja izvršni poverilac namiren, u novom postupku po predlogu za izvršenje izvršni dužnik ne može isticati prigovor presuđene stvari već u žalbi protiv novog rešenja o izvršenju da izvršno potraživanje više ne postoji.

(Rešenje Višeg trgovinskog suda, Pž. 10966/05 od 18. X 2005)

U časopisu br. 7-8/06 u radu autora Dušana Kneževića potkrale su se sledeće greške, pa se u ovom broju daje ispravka:

na strani 17. – drugi pasus, drugi red – umesto 9. VII 2002. godine treba da stoji 9. VII 2003. godine ili 9. VII iste godine.

na strani 18. – drugi pasus, 17. red – iza reči “pitanje” dodate su reči “poverenja i”, koje ne treba da stoji u tekstu.

na strani 20. – iza drugog pasusa izostavljen je ceo treći pasus, koji glasi: “U čl. 73. Nacrta koji nosi naziv – Razrešenje branioca – treba uneti stav koji govori o tome da će se u gore navedenom slučaju, rešenjem suda, branilac razrešiti dužnosti.

Redakcija se izvinjava autoru zbog ovih grešaka nastalih prilikom objavljivanja autorovog teksta.